

Každé dieťa má právo na kvalitné bezplatné základné vzdelávanie bez diskriminácie na základe rovnakých príležitostí v spoločnosti, v ktorom žije a nesmie byť vylúčené zo všeobecného systému vzdelávania. (1) Starostlivosť o všetkých žiakov a ich najlepších záujem s osobitným zreteľom na žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len ŠVVP) musí byť primárnym zámerom všetkých aktérov školy vrátane rodičov.

Aktuálne vzdelávanie žiaka so ŠVVP by malo postupne smerovať k zabezpečeniu podpory potrieb všetkých aktérov školy tak, aby sa vzdelávanie žiaka stalo komplexným procesom učenia a socializácie so zameraním na rozvoj osobnosti v súlade s jeho predpokladmi stať sa harmonickou osobnosťou. (2) Inkluzívne vzdelávanie je cieľom reformy vzdelávania a k nej smerujú naše čiastkové ciele v dočasnom stave „integrácie“. (3)

Zabezpečiť inkluzívny prístup vo výchove a vzdelávaní na všetkých jeho úrovniach a vytvoriť podmienky na zabezpečenie nárokovateľných podporných služieb a opatrení, vrátane zabezpečenia potrebného odborného personálu a podporných tímov do škôl a školských zariadení. Individualizovaný prístup vo vzdelávaní a podpora bude dostupná pre všetky deti a žiakov a študentov podľa ich potrieb, so špecifickým dôrazom na žiakov a študentov so zdravotným znevýhodnením a zo sociálne znevýhodneného prostredia. (4)

Pred implementáciou inkluzívneho vzdelávania a zároveň vytvorenia inkluzívnej školy považujeme za potrebné stručne sa zmieniť o pojme inklúzia.

Inklúzia

Inklúzia znamená, že každý človek:

- je plnohodnotným členom spoločnosti, bez ohľadu na jeho výkony
- má právo byť považovaný za rovnoprávneho človeka
- je odkázaný na spoločnosť, aby sa mohol ďalej rozvíjať
- má právo na participáciu, nevyraďovanie

Pri inklúzii sú deti a žiaci bežnou prirodzenou súčasťou prostredia, v ktorom sa vzdelávajú. Inkluzívne prostredie rešpektuje **individuálne a skupinové potreby** všetkých detí a žiakov. Teda ani deti a žiaci so ŠVVP nie sú vnímaní ako tí, ktorí sa od ostatných odlišujú nejakými špeciálnymi vzdelávacími potrebami, lebo tie má v tomto zmysle každý žiak.

Inklúzia nerobí rozdiely, nenálepkuje, nevytvára kategorizácie, pretože každý človek disponuje rovnakou hodnotou, preto by mal byť individuálne podporovaný v optimálnej miere a pre každé dieťa, každého žiaka by mala škola mať k dispozícii potrebné zdroje.

Byť integrovaný, začlenený, prítomný v škole, ešte neznamená inklúziu. Inklúzia nie je stav. Je to **spôsob uskutočňovania výchovno-vzdelávacieho procesu**, v ktorom učiteľ neustále uvažuje nad tým, ako vyhovieť rozvojovým potrebám jeho detí, žiakov v sústavne sa meniacich podmienkach tak, aby predchádzal zlyhaniu týchto detí, žiakov a aby zároveň zabezpečil ich plnohodnotný rozvoj v rámci ich individuálnych možností, ktoré sú u každého dieťaťa, žiaka odlišné.

UNESCO (2005) vymedzuje inkluzívne vzdelávanie ako dynamický proces pozitívneho akceptovania rôznorodosti žiakov, kedy sa individuálne rozdiely nechápu ako problém, ale ako možnosť obohatiť edukačný proces. Zakladá sa na troch hlavných princípoch, ktorými sú prístup k bezplatnému a povinnému vzdelávaniu, rovnosť a nediskriminácia a napokon právo na kvalitnú výchovu a vzdelanie. Filozofia inklúzie sa opiera o základné hodnoty zdôrazňujúce ľudskú dôstojnosť, ľudské práva a odlišnosť ako normalitu.

Budovanie inkluzívnych štruktúr a postupov musí sprevádzať zmena hodnôt a špeciálnych vzdelávacích potrieb. Všetci zainteresovaní sa však musia stať spolutvorcami týchto zmien, nestačí o nich len hovoriť či vpísať ich do dokumentov školy. Práve riaditeľ školy môže zo svojej pozície výrazne ovplyvniť utváranie hodnôt a pozitívnych postojov k žiakom s rôznorodými potrebami. Inkluzívna škola zjednocuje interkultúrnu a integratívnu pedagogiku a presadzuje myšlienku demokratického súžitia a rovnosti šancí.

V inkluzívnej škole je nevyhnutný rešpekt na všetkých možných úrovniach, v rovine interpersonálnej (žiak – žiak) aj intrapersonálnej: žiak – pedagóg, pedagóg – pedagóg, pedagóg – nepedagóg, vedúci zamestnanec – podriadený zamestnanec atď. Vzájomné rešpektovanie medzi všetkými účastníkmi edukačného procesu je dominantným princípom inkluzívneho vzdelávania.

„Inklúzia je rešpektovaním rôznorodosti“
„Inklúzia je videnie sveta srdcom, nie očami“

1. Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, čl. 7, ods. 2; čl. 24; čl. 30, ods. 5d, Dohovor o právach dieťaťa, čl. 3.1; čl. 23 a 28
2. §2 f, g zákona 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní-školského zákona
3. §2 ai) zákona 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní-školského zákona
4. Programové vyhlásenie vlády 2021-2024